

Ngaahi Foomu Fakangofua Kiliniki 'i he Fakahinohino ki he Kau Toketā: Fakalea (Script) 2021

FAKALEA FO'OU 'O HA FAITO'O

**Ko e ngaahi foomu kotoa 'e lava 'o paakí 'oku ma'u 'i he: <https://www.smchealth.org/consents>*

TALATEU

Koe'uh i 'oku ke loto fiemalie ke ke ma'u ha faito'o ke tokoni 'i he tu'unga 'oku ke 'i ai, 'oku ou fie vakai'i mo fakamatala'i ha ngaahi fakatu'utamaki, ngaahi lelei, mo ha ngaahi founiga ke ke tokoni atu. **'E sai pē?**

'Oku ou fie 'imeili atu ha tatau 'o e ngaahi fakangofua ko 'eni 'i he 'osi pe 'etau vakai ki ai. **Ko e ha ho tu'asila 'imeili?**

(Nouti ki he toketā: tānaki atu 'a e tu'asila 'imeili ki he "Fakatonutonu e Fakamatala Fakamuimuitaha 'o e Kalaieni" 'i he foomu Avatar. 'I he taimi 'oku ke 'imeili ai 'a e tatau PDF ki he kalaieni fakahū 'a e #sec# 'i he laine ki he kaveinga(subject) 'o e 'imeili ke encrypt. Vakai ki he ngaahi sipinga 'imeili 'i lalo he fakamatala ko 'eni.

Ko e (ngaahi) faito'o te u 'oatu ko e _____

Ko e 'uhinga 'oku 'oatu ai 'a e (ngaahi) faito'o ko eni ko e _____

Ko e faito'o ko eni 'oku ma'u hono founiga (route), ko e lahi mo e taimi ko e _____

'Oku totonu ke tokoni atu 'a e faito'o ko eni ke ongo'i sai ange pea ke ne fakasi'isi'i _____

'E malava ke ke ongo'i ha ngaahi uesia makehe. 'Oku ou fie fakamatala'i 'a e ngaahi uesia kehe 'e ala hoko mo e me'a ke fai kapau 'oku te ke a'usia ha ola pehē (vakai ki he lisi 'i lalo 'i he fakamatala ko 'eni).

Ko e ngaahi faito'o 'e lava ke 'aonga (faito'o 'oku 'omai fakataha pe 'oku ne fetongi) ko e: ngaahi faito'o kehe 'i he kulupu tatau, tokoni /fale'i, ngaahi kulupu tokoni fakato'u, tokoni fakae'ulungaanga, fakamalohisino, me'akai fakatupu mo'ui lelei.

Ngaahi me'a 'e ala hoko koe'uh i ko ha fakataha mo e ngaahi faito'o mo e faito'o konatapu kehé Kataki 'o fakaha mai ke u 'ilo'i ha toe ngaahi faito'o 'oku kehe 'oku ke lolotonga faka'aonga'i. 'Oku kau heni 'a e ngaahi faito'o fakafiefia, faito'o fakatau pē, pe faito'o fakalahi (supplements) fakanatula/herbal.

Ma'a e kau fefine: Mahalo 'e 'i ai ha ngaahi faito'o 'e ala fakatu'utamaki ki ha pēpē te'eki fa'ele'i pe ko e pēpē toki fa'ele'i 'oku kei fakahuhu. Kātaki 'o fakahā pe 'oku 'i ai ha faingamālie pe fakataumu'a ke feitama pe fakahuhu pēpē.

Koe'uh i he 'oku ne liliu 'a e fakakaukaú, 'oku totonu ai ke faka'ehi'ehi me i he kava malohi mo e/pe fakafiefia/hala (street)/faito'o konatapu. Te nau lava foki 'o fakatupu ha ngaahi fengāue'aki fakatu'utamaki pea lava ke uesia lahi ai e ngaahi ngāue 'oku fakataumu'a ki ai e faito'o.

Ngaahi Foomu Fakangofua Kiliniki 'i he Fakahinohino ki he Kau Toketā: Fakalea (Script) 2021

'Oku ou 'ilo'i/'oku 'ilo'i 'e he'eku fānau 'e lava 'e he faito'o 'o maumau'i 'a e malava ko ia ke faka'uli pe ngāue 'aki ha me'angāue." 'Oku totonu ke u faka'ehi'ehi/'oku fānau mei he faka'uli pe faka'aonga'i ha ngaahi misini lalahi kae 'oua kuo u 'ilo'i/'oku fanau 'a e founa 'e lava ke uesia ai au/'a kinautolu 'e he (ngaahi) faito'o 'oku 'omai kiate au/'oku fānau."

'Oku mahu'inga ke ke ma'u kotoa e faito'o 'o hangē ko ia 'oku 'oatu pea 'oua na'a tuku ta'e te ke 'uluaki talanoa mo au. Ko hono ta'ofi 'o e ngaahi faito'o, tautaufito ki he fakatu'upakē, 'e fakatupu ha ngaahi uesia kovi lahi.

'Oku ke loto ke ke ma'u/faka'aonga'i 'a e (ngaahi) faito'o 'oku 'oatu? 'Oku matu'aki mahu'inga 'eni 'i he taimi 'oku kamata ai ha faito'o fo'ou pe 'i he taimi 'oku liliu ai e faito'o. Kataki 'o fetu'utaki mai kiate au fekau'aki mo ha ngaahi uesia ngali kehe pe faingata'a. Ko e Emergency (911) 'oku totonu ke ke fetu'utaki ki ai kapau 'oku 'i ha tu'unga kovi lahi 'aupito.

Na'a ku tali nai ho'o ngaahi fehu'i kotoa ke fiemālie kiate koe? 'Oku ke loto fiemālie, fakangofua, mo tali 'a e ngaahi fakatu'utamaki 'o e faito'o 'oku ta talanoa ki ai?

'Oku 'i ai ho'o totonu ke ke faka'ikai'i 'a e/faito'o ko 'eni. Neongo ia, 'oku ou poupou ki ai pea 'oku ou pehē 'e tokoni atu ki ho'o ngaahi faka'ilonga mahakí(symptoms). 'Oku 'atā ke ke 'eke mai ha ngaahi fehu'i pe 'eke ha ngaahi fakamatala kehe 'i ha fa'ahinga taimi pē.

Ke Vakai'i 'a e Foomu Fakangofua Ngaahi Uesia Kehe 'i he Ngaahi Lea Fakafonuá

* 'E lava ke hoko 'a e ngaahi nunu'a kotoa pē 'oku hā atu 'i lalo hili ha ki'i taimi nounou pe ha taimi loloa (> māhina 'e 3) hono ma'u 'o e faito'o. 'Oku fai 'a e feinga lelei taha ke fakahā'i ha ngaahi nunu'a 'oku 'iloa pe ngalingali 'e hoko, ka he 'ikai lava ke hiki 'a e ngaahi nunu'a kotoa pē 'e lava 'o kikite'i. 'Oku mahu'inga ma'u pē ke fakahā 'i he vave taha ki ho'o toketā ha fa'ahinga uesia tamaki 'e hoko.

Ko e ngaahi uesia eni 'e ala hoko 'oku fakatupu ha tokanga ki ai 'i he faito'o kotoa pē: ngaahi ola 'o ha faito'o 'ikai ke sai kiate kita (allergic), tokakovi, lua, langa 'ulu, ninimo, ongosia, pakupaku e ngutu, faingata'a e tu'u mama'o, fakalele, liliu e mamafa, liliu e mohe mo e tokangá, fehalaaki e ngaungaué, palopalema 'a e tu'unga feohi fakamalí, fehalaaki 'o ha fā'ele, pea mo e taimi 'oku faka'aonga'i ai e faito'o 'i he > māhina 'e 3: uesia e ngaahi hui (osteoporosis), palopalema 'a e ngaungaue 'o e ngaahi konga e ni'ihi 'o e sino (tardive dyskinesi), uesia 'ate/kofuua, uesia e toto; mo e ni'ihi 'i lalo 'oku fekau'aki mo ha fa'ahinga faito'o pau.

Antipsychotic: ngaahi ola kehe 'e ala hoko: tupu ke lahi ange e suka he toto/lipids, nenefu e sio, ongo'i hela'ia ma'u pē, tetetete, fakafefeka e uoua, ngaahi faka'ilonga 'o e neuroleptic syndrome (mofi lahi, fakafefeka e uoua, uesia ki he fakakaukau, uesia lahi ki he halanga toto mo e halanga manava), hamu, to kehekehe tā 'o e mafu, pea toe lahi ange 'ene tu'u fakatu'utamaki e faito'o ki he kau toulekeleka 'oku loto ngalongalo (dementia); faito'o > māhina 'e 3: suka, toto mā'olunga mo e fu'u sisino (metabolic syndrome), holo e ngaahi selo (cells) 'o e toto, tardive dyskinesia (ngaahi ngaue ta'efakakouna'i 'o e 'ulu, kia, va'e pe nima 'a ia 'e 'ikai fa'a lava 'o toe sai pea 'e lava ke 'asi hili hono fakangata 'o e ngaahi faito'o).

Antidepressant: ngaahi ola kehe 'e ala hoko: nenefu e sio, palopalema ki he tu'u ofi, hamu,

Ngaahi Foomu Fakangofua Kiliniki 'i he Fakahinohino ki he Kau Toketā: Fakalea (Script) 2021

fetō'aki e toto, ta fetō'aki e mafu, feliuliuki e tō'ongá, 'ite'ita, tā (violence), ngaahi fakakaukau mo e 'ulungaanga taonakita (tautautefito 'i he to'utupu); faito'o > māhina 'e 3: palopalema 'a e tu'unga feohi fakamalí (sexual dysfunction), suka, toto mā'olunga mo e fu'u sisino (metabolic syndrome), palopalema 'a e ngaungaue 'o e ngaahi konga e ni'ihi 'o e sino (tardive dyskinesi). "

Antianxiety/Hypnotic: ngaahi ola kehe 'e ala hoko: faingata'a ke tokanga, puputu'u, fehalaaki ma'u pē 'a e ala pe laka (clumsiness), mole 'a e fakakaukau lelei angamaheni, uesia 'i he kava malohi mo e ngaahi faito'o konatapu kehe, kau ai opioid analgesics; faito'o > māhina 'e 3: anga matu'uaki (tolerance)/fakafalala, mo'utāmakia (addiction).

Faito'o ki he ngaahi tō'onga (Mood Stabilizer): ngaahi ola kehe 'e ala hoko: fele/fā fakahangatāmaki, 'oku fakatu'utamaki ki he mo'uí, puputu'u, palopalema 'ate/pancreas, holo e ngaahi selo toto, ngaahi fehalaaki fakafā'ele; **faito'o > māhina 'e 3:** hyponatremia, ngaahi palopalema taungafanau (valproic acid).

Litiume (Lithium): Ngaahi uesia kehe 'e ala hoko; fieinua, lahi ange 'a e tu'uofi, tetetete, mo e ngaahi uesia ki he fanau'i e pēpē **faito'o > māhina 'e 3:** palopalema 'o e kili 'i he fofonga, palopalema e thyroid, uesia kofuua.

Faito'o ki he Nounou e Tokanga Hyperactivity Mo e Uesia e Ngauengaué: ngaahi ola kehe 'e ala hoko: mole e u'a fiekai/tupu, hela'ia ma'u pē, fetō'aki e toto/tā e mafu." Atomoxetine: palopalema hāhāmolofia ki he 'ate (jaundice), langa kete, lanu 'uli e tu'u ofi, ngaahi faka'ilonga mahaki hangē ko e flu. Ngaahi faito'o Stimulants: psychosis, fakakaukau taonakita, houtamaki, mate fakafokifā, tautautefito ki he hamu ta'eangamaheni 'a e fa'unga 'o e mafú (cardiac structural abnormalities) (na'e 'ikai fakatokanga'i); faito'o > māhina 'e 3: anga matu'uaki/fakafalala, mo'utāmakia (addiction).

Ngaahi faito'o fakafepaki-Parkinson (Anti-Parkinson): ngaahi ola kehe 'e ala hoko: nenefu e sio, pūpūluhi faka'atamai, palopalema ofi tu'uofi; faito'o > māhina 'e 3: palopalema 'a e tu'unga feohi fakamalí, palopalema e sio uesia e bowel (bowel dilation).

Ngaahi Faito'o Tokoni Kehe

Akomiposeiti (Acamprosate)

Ngaahi uesia kehe (side effects) 'oku ala hoko: maha e sino (anorexia), vaivai e ngaahi uoua, langa'ulu, , mo'ui mou'atamaki (depression)

Pupelenofini (Buprenorphine)

Ngaahi uesia kehe 'e ala hoko: langa, tauta'a, ongo'i ninimo, ngaahi palopalema 'e ala hoko ki he 'ate

Buprenorphine/Naloxone

Ngaahi uesia kehe 'e ala hoko: langa, tauta'a, ongo'i ninimo, mamate ngutu pe vela (filimi pe), ngaahi palopalema 'e ala hokoki he 'ate, mavahe (tetetete, langa kete, 'itangofua, felangaaki 'a e sino) .

Ngaahi Foomu Fakangofua Kiliniki 'i he Fakahinohino ki he Kau Toketā: Fakalea (Script) 2021

Kolonitine (Clonidine)

Ngaahi uesia kehe 'e ala hoko: tolalo 'aupito 'o e toto/ta 'o e mafu, ngaahi faka'ilonga mavahe (toe ha'i hypertension, flushing), langa'ulu & pongia; fele 'oku laku 'i he kili, pupula, pe tu'utu'ukina (feitu'u 'oku faka'aonga'i ai e faito'o), pakupaku e mata pe ngutu, 'itangofua, misi fakailifia, felangaaki 'o e kete pe hangatamaki, ninimo, ta vaivaia"

Tisufilami (Disulfiram)

Ngaahi uesia kehe 'e ala hoko: ta vaivaia , kona e folo favai, hake vela

Uesia kehe 'oku hahamolofia pe lahi 'aupito: uesia pe langa 'i he neave, uesia ki he 'atamai (psychosis), fele (rash), ngaahi liliu ki he kofuua pe ko e 'osi 'o e kofuua

Fetongi 'o e Nikotini (Nicotine Replacement)

Ngaahi uesia kehe 'e ala hoko: felangaaki e uoua, 'ikai lava mohe ma'u, mamahi e monga, mofisimofisi 'i loto he ngutu (te'enifo/lozenges), tale, ongo'i ta'efiemalie, hake vela, lonaa, ta'efiemalie 'a e kai, langa nifo (te'enifo), langa fatafata

Ihu spray/pamu: faingata'a'ia ihu, lele lele pe ihu, hafu pe 'a e mata, kula, liliu 'i he nanamu & kai, langa tu'a, langa hokotanga hui

Nalatisone (Naltrexone) (folo pe IM)

Ngaahi uesia kehe 'e ala hoko: langa kete, uoua pe hokotanga hui I he ngutu (oral): sedation, feeling nervous. Huhu IM: holo e u'a, ninimo, pongia, me'a na'a hoko 'i he feitu'u fai'anga huhu

Ngaahi uesia kehe 'e ala hoko: 'e ala fakatupu ai ha lavea 'ate, loto mafasia, kau kovi kiate koe (allergic) e niumōnia, laveangofua ki opioid overdose, ngaahi fakakaukau/'ulungaanga ngali kehe

Valenisalini (Varenicline)

Ngaahi uesia kehe 'e ala hoko: ngaahi misi 'oku 'ikai angamaheni, mole ivi, liliu 'o e 'ulungaanga, 'ikai mohe lelei, 'ikai ke puke pe mamahi puke fakamahina, liliu 'i he 'ahi'ahi'i e me'akai, mamahi, tukuange 'o e kasa, langa nifo